

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo

ZYRA E RREGULLATORIT PËR ENERGJI
REGULATORNI URED ZA ENERGIJU
ENERGY REGULATORY OFFICE

Pravilo RUE/Br. 13/2017

Pravilo za procenjivanje kapitalnih projekata u mreži prenosa i distribucije

April 2017.

Sadržaj

GLAVA I	OPŠTE ODREDBE	4
Član 1	Delokrug i cilj	4
Član 2	Definicije i tumačenja	4
Glava II	DOSTAVLJANJE PREDLOŽENIH PLANOVA ZA INVESTICIJE	5
Član 3	Raspored dostavljanja i pregleda	5
Član 4	Sadržaj Petogodišnjeg investicionog plana	5
Član 5	Procena i Primena.....	7
GLAVA III	UTVRĐENI REZULTATI.....	8
Član 6	Utvrđivanje Rezultata	8
Član 7	Izveštavanje Učinka	8
GLAVA IV	ANALIZA TROŠKOVI-KORIST PROJEKATA I PROGRAMA	9
Član 8	Cilj i pristup ATK-u	9
Član 9	Procena Troškova i Koristi	10
Član 10	Kriterijumi i Uvodne Vrednosti.....	11
POGLAVLJE V	PRIORITIZACIJA PROJEKTA	12
Član 11	Faktori prioritizacije.....	12
GLAVA VII	KONAČNE I PRELAZNE ODREDBE	13
Član 12	Tumačenje	13
Član 13	Izmena	13
Član 14	Stupanje na snagu	13

Odbor Regulatornog ureda za energiju, na osnovu ovlašćenja datih Zakonom o energetsom regulatoru Br. 05/L-84, član 9, stav 1, tačka 1.7, član 15, stav 1, tačka 1.5, član 26, stav 1, tačka 1.1, tačka 1.2 i član 47, stav 1, u sednici održanoj [datum] [mesec] 2017, usvojio:

Pravilo za procenjivanje kapitalnih projekata u mreži prenosa i distribucije

GLAVA I

OPŠTE ODREDBE

Član 1

Delokrug i cilj

1. Ovo Pravilo utvrđuje:
 - 1.1 Proces dostavljanje od strane licenciranih kao što su: Operator sistema prenosa, Operator tržišta i Operator sistema distribucije, svojih predloženih planova za investicije, čiji troškovi treba da budu pokriveni regulisanim tarifama, kao deo svakog Višegodišnjeg tarifnog razmatranja.
 - 1.2 Podatke, dokaze i obrazloženja koja moraju biti dostavljena od strane gore navedenih licenciranih da bi podržali svoje predložene planove za investicije.

Član 2

Definicije i tumačenja

1. Sledeće definicije su korišćene u ovom Pravilu i imaju sledeća značenja:
 - 1.3 Desetogodišnji plan razvoja mreže (**10YNDP**);
 - 1.4 Petogodišnji investicioni plan (**5YNIP**);
 - 1.5 **Operator Sistema Distribucije ili OSD** - fizičko ili pravno lice, odgovorno za operisanje, održavanje i, ako je potrebno, razvoj sistema distribucije u datom području i, gde je to moguće, njegove interkonekcije sa drugim sistemima, i za obezbeđivanje dugoročne sposobnosti sistema da pokriva razumne zahteve za distribuciju električne energije;
 - 1.6 **Operatori Sistema Prenosa** ili "OSP" - fizičko ili pravno lice, odgovorno za operisanje, održavanje i, ako je potrebno, razvoj sistema prenosa u datom području i, gde je to moguće, njegove interkonekcije sa drugim sistemima, i za garantovanje dugoročne sposobnosti mreže da ispuni razumne zahteve za prenos električne energije;
 - 1.7 **CBA** – Kost-Benefit Analiza;
 - 1.8 **ENTSO-E** – Evropska mreža operatora prenosnih sistema za električnu energiju;

- 1.9 **MYT** – Višegodišnja tarifa;
 - 1.10 **NPV** – Sadašnja neto vrednost;
 - 1.11 **VOLL** – Vrednost redukovane energije;
 - 1.12 **Regulatorni ured za energiju** – je nezavisna agencija u energetsom sektoru, osnovana Zakonom o energetsom regulatoru;
2. Ostali izrazi ovog Pravila imaju značenja koja su data u Zakonu o energetsom regulatoru, Zakonu o električnoj energiji ili u Zakonu o energetici.

GLAVA II

DOSTAVLJANJE PREDLOŽENIH PLANOVA ZA INVESTICIJE

Član 3

Raspored dostavljanja i pregleda

1. Svaki licencirani treba da dostavlja kod Regulatora jedan preliminarni petogodišnji plan za investicije u mreži (5YNIP) najkasnije do 15. marta godine koja prethodi periodičnom razmatranju. Sadržaji Petogodišnjeg investicionog plana su navedeni u članu 4.
2. Najkasnije do 5. maja iste godine, Regulator će identifikovati dodatne informacije ili podatke potrebne za kompletiranje razmatranja preliminarnog Petogodišnjeg investicionog plana.
3. Najkasnije do 1. juna iste godine, licencirani će dostaviti Regulatoru petogodišnji plan na osnovu sadržaja navedenog u Članu 4. i uzeće se u obzir dodatne informacije ili podaci zahtevane od strane Regulatora posle preliminarnog razmatranja.
4. Rezime Petogodišnjeg investicionog plana biće objavljen na elektronsku zvaničnu stranicu Regulatora. Poverljive komercijalne informacije mogu se urediti u objavljenom rezimeu.
5. Najkasnije do 15. avgusta iste godine, Regulator će identifikovati svaku dodatnu informaciju ili podatak koji se zahteva za završetak pregleda dostavljenog Petogodišnjeg investicionog plana. Licencirani treba dostaviti svaku dodatnu informaciju ili podatak identifikovanog do 31. avgusta iste godine.
6. Od licenciranih se može zahtevati da predstave Petogodišnji investicioni plan dostavljen Regulatoru i/ili na jednoj javnoj sednici kao deo procesa procenjivanja.

Član 4

Sadržaj Petogodišnjeg investicionog plana

1. Petogodišnji investicioni plan koji će se dostaviti Regulatoru treba da sadrž, najmanje, dole navedeni sadržaj:

- 1.1 Jedno objašnjenje o upotrebljenom procesu za pripremu Petogodišnjeg investicionog plana i proces identifikacije uključujući i zahteve korisnika mreže u planu;
 - 1.2 Jaedna rezime Petogodišnjeg investicionog plana koji pokazuje očekivane rashode i vrednosti imovinske komisije za svaku godinu regulativnog perioda;
 - 1.3 Jedno poređenje između Petogodišnjeg investicionog plana sa zadnjim usvojenim Desetogodišnjim planom za razvoj mreže (10YNDP), identifikovanjem i objašnjenjem svake značajnu razliku između njih;
 - 1.4 Jedna grupa određenih rezultata koji će se postići Petogodišnjim investicionim planom, na osnovu kojih će se proceniti učinak licenciranog. Njihovo određivanje opisano je dole;
 - 1.5 Jednan spisak svih pojedinačnih velikih projekata koji će se primeniti u okviru Petogodišnjeg investicionog plana, praćen jednim rezimeom tehničkog opisa, procene rashoda, plan izvršenja i obrazloženje za potrebu projekta uključujući razradu alternativa koje su uzete u obzir;
 - 1.6 Jednan spisak svih programa velikih ili malih projekata koji će se primeniti u okviru Petogodišnjeg investicionog plana, praćen jednim rezimeom tehničkog opisa, procene rashoda, plan izvršenja i tehničko obrazloženje;
 - 1.7 U slučajevima kada jedan program ili projekat prekorači određeni prag, jedna ekonomska analiza troškovi-korist (ATK) za taj projekat ili program mora se dostaviti Regulatoru. Sadržaj analize troškovi-korist je opisano dole;
 - 1.8 Jedan redosled prioriteta projekata i programa uključenih u Petogodišnjem investicionom planu. Kriterijumi koji će se koristiti za ovaj redosled opisani su dole;
 - 1.9 Jedan opis ključnih rizika za postizanje Petogodišnjeg investicionog plana i način na koji licencirani ima za cilj da ublaži ili upravlja istim.
2. Svi projekti i programi koji su uključeni u Petogodišnjem investicionom planu moraju imati završeno studiju pre-izvodljivosti i izvodljivosti. Ta istraživanja ne trebaju biti uključena u podnesenom Petogodišnjem investicionom planu ali trebaju biti na raspolaganju Regulatora ako budu zahtevane za jedno detaljnije razmatranje.
 3. Za ciljeve stava 1.5. ovog člana, jedan 'veliki' projekat treba biti definisan kao projekat sa jednim procenjenim kapitalnim rashodom jednakim sa ili većim od 50,000 € ili jedno drugo takvo ograničenje za koje Regulator može obavestiti licencirane s vremena na vreme.
 4. Za svrhe stava 1.7. ovog člana, prag za jedan projekat ili pojedinačni program od brojnih projekata za koje se treba uraditi analiza troškovi-korist treba se odrediti na 1 milion € ili slična vrednost za koju Regulator može obavestiti licencirane s vremena na vreme.

Član 5

Procena i Primena

1. Najkasnije do 30. septembra iste godine, Regulator će objaviti svoj izveštaj procene za svaki podneseni Petogodišnji investicioni plan 5YNIP:
 - 1.10 Izveštaj procene će identifikovati koje projekte i programe Regulator predlaže da budu uključeni u dozvoljenim prihodima koji će biti pokriveni tokom narednog regulativnog perioda i nivo godišnjih rashoda;
 - 1.11 Izveštaj takođe treba da prepozna koji projekti i programi neće biti uključeni u dozvoljenim prihodima i koji će biti uključeni sa jednim drugim kapitalnim rashodom od onoga koji je uključen na dostavljenom Petogodišnjem investicionom planu sa jednim objašnjenjem razloga za svaki slučaj.
2. Izveštaj procene biće objavljen na zvaničnoj elektronskoj stranici RUE-a.
3. Dok će izveštaj procene biti jedan doprinos za proračun dozvoljenih prihoda koji će biti pokriveni u okviru budućeg regulativnog perioda, ovo neće obavezati Regulatora da uključi ili isključi neki projekat ili pojedinačni program iz ovih dozvoljenih doprinosa ili kapitalni rashod priložen u neki projekat ili pojedinačni program.
4. Završni investicioni plan će se odrediti kao deo završne odluke Razmatranja Tarifa za Regulativni Period posle procesa javne konsultacije i analize dozvoljenih doprinosa koji su predloženi i biće objavljeni na elektronskoj zvaničnoj elektronskoj stranici Regulatora zajedno sa tom odlukom.
5. Po objavljivanju završnog investicionog plana, od strane licenciranih se očekuje da sprovedu ovo potpuno način osim u slučajevima, kada se za vreme regulativnog perioda, projekti ili pojedinačni programi identifikuju da više nisu potrebni ili se mogu zameniti sa alternativama koje pružaju ekvivalentne rezultate sa jednim manjim rashodom za njihovo trajanje.
6. Licencirani će izveštavati na godišnjoj osnovi Regulatoru u vezi napretka u sprovođenju investicionog plana, identifikujući svako kašnjenje ili odstupanje od plana dajući objašnjenje za to.
7. Licencirani će takođe izveštavati na godišnjoj osnovi u vezi opštih kapitalnih rashoda prema projekatu ili pojedinačnom programu ukupno, u odnosu na rashod u završnom investicionom planu, identifikovanjem i objašnjavanjem svake nepodudarnosti između plana i trenutne vrednosti.
8. Regulator će uzeti u obzir ovaj učinak u odnosu na završni investicioni plan kada vrši svoje razmatranje Petogodišnjeg investicionog plana i dozvoljenih prihoda tokom narednog regulativnog perioda.

GLAVA III UTVRĐENI REZULTATI

Član 6

Utvrđivanje Rezultata

1. Kao deo podnesenog SYNIP, licencirani će podnositi niz predloženih rezultata za nadzor ostvarivanja očekivanih prihoda iz investicionog plana.
2. Ovi rezultati trebaju da imaju određenu količinu i da se mogu dokazati iz objavljenih podataka ili iz sakupljenih podataka od strane licenciranog.
3. Rezultati moraju uključiti mere pouzdanosti, bezbednosti i kvaliteta mreže licenciranog kao i takve rezultate koji se mogu smatrati odgovarajućim. Rezultati najmanje treba da uključuju:
 - 3.1 Učestalost i trajanje kvarova na mreži;
 - 3.2 Energiju koja nije isporučena kao rezultat nedostatka mreže licenciranog;
 - 3.3 Nivo gubitka električne energije na mreži;
 - 3.4 Mere stanja mrežne imovine.
4. Za svaki rezultat, licencirani treba da definiše u priloženom Petogodišnjem investicionom planu:
 - 4.1 Jednu osnovnu vrednost, koja predstavlja trenutni učinak;
 - 4.2 Ciljanu vrednost na završetku budućeg regulativnog perioda ako se primenjuje dostavljeni Petogodišnji investicioni plan;
 - 4.3 Predviđenu vrednost na završetku budućeg regulativnog perioda ako se ne primenjuje dostavljeni Petogodišnji investicioni plan;
 - 4.4 Jedno objašnjenje kako su ciljevi i predviđene vrednosti izvedene;
 - 4.5 Jedan opis kako se može izmeriti i dokazati učinak za svaki rezultat.

Član 7

Izveštavanje Učinka

1. Pre završetka svakog regulativnog perioda, licencirani mora izvestiti o trenutnom učinku u odnosu na svaki rezultat u izveštaju sa onim predviđenim u Petogodišnjem investicionom planu.

2. RUE će uzeti u obzir razlike između trenutnog učinaka i učinka predviđenog u davanju rezultata u:
 - 2.1 Proceni opravdanosti, obrazloženje i rizici koji se nadovezuju sa predloženim projektima i programima uključenim u Petogodišnjem investicionom planu dostavljenog u budućem periodu.
 - 2.2 Određivanje ako će se primeniti neki povraćaj rashoda ili neka druga promena u dozvoljenim prihodima u okviru budućeg perioda zbog nekog neuspeha da bi se završio odobreni investicioni program za trenutni period.

GLAVA IV ANALIZA TROŠKOVI-KORIST PROJEKATA I PROGRAMA

Član 8

Cilj i pristup ATK-u

1. U ovom poglavlju, izraz 'projekat' se koristi radi referisanja prema velikim pojedinačnim projektima i višestrukim programima malih projekata nad kojima se primenjuje ATK.
2. Cilj ATK-a je da prikaže da za:
 - 2.1 Diskrecione projekte, koji su određeni kao oni koji se ne preduzimaju za ispunjenje zakonskih obaveza, predloženi projekat ima neto pozitivnu društvenu korist i pruža veću neto pozitivnu društvenu korist od bilo koje alternative uzete u obzir.
 - 2.2 Obavezne projekte, koji su definisani kao oni koji se preduzimaju radi ispunjenja zakonskih obaveza, predloženi projekat ima najniži trošak od uzetih alternativa u obzir.
3. Zakonske obaveze iz stava 2. su zakonski uslovi za ispunjavanje posebnih specifičnih ekoloških, socijalnih, zdravstvenih i bezbednosnih standarda ili obaveza određenih u okviru međunarodnih sporazuma u kojima je Kosovo potpisnik.
4. Projekti preduzeti za ispunjenje obaveza za povezivanje i/ili korišćenje određenih projekata obnovljive energije u skladu sa zakonskim zahtevima i politikama Vlade Kosova trebaju se smatrati obaveznim projektima za svrhe gore navedenog stava 2.
5. RUE može, kada razmatra podneti Petogodišnji investicioni plan utvrditi da predloženi projekti za koje je pružen ATK budu reklasifikovani od onih diskrecionih u obavezne ili obrnuto, i da se ATK ponovo obračuna u skladu sa okolnostima i ponovo bude dostavljen.
6. Za diskrecione projekte, ATK upoređuje trenutnu neto vrednost (NPV) društvenih koristi projekta bez ukupnih troškova projekta od identifikovanih alternativa.
7. Za obavezne projekte, ATK upoređuje trenutnu vrednost ukupnih troškova projekta iz identifikovanih alternativa.

8. Neophodna analiza osetljivosti treba biti uključena, prikazujući, najmanje, uticaj promena od osnovnih projekcija na:
 - 8.1. Predviđanja zahteva i korišćenja projekta
 - 8.2. Troškove goriva
 - 8.3. Doprinos izvora obnovljive energije
 - 8.4. Datum početka projekta
9. Kada je neki aspekt ovih uputstava u vezi sa ATK-om nejasan ili nepotpun, licencirani se treba pozvati na ENTSO-E *Uputstva za Analizu Troškovi-Korist Projekata za Razvoj Mreže*

Član 9

Procena Troškova i Koristi

1. Ukupni troškovi projekta, onako kako se koriste u ATK-, uključuju:
 - 1.1 Kapitalne investicije koje se zahtevaju uključujući kamatu tokom izgradnje i druge finansijske troškove izuzimajući takse.
 - 1.2 Neophodnu dozvolu za fizičke kontigente i kontigente cena
 - 1.3 Predviđeni troškovi rada i održavanja tokom najkraćeg perioda projekta ili perioda procene, uključujući svaki trošak za rehabilitaciju ili kapitalni popravak.
 - 1.4 Neki merljiv negativan uticaj na životnu sredinu ili socijalni uticaj koji proističe iz projekta, uz procenu spremnosti građana Kosova da plate da bi izbegli takve troškove.
2. Ukupna korist projekta, onako kako se koriste u ATK-u, uključuje:
 - 2.1 Svako smanjenje u kapitalnim investicijama i/ili operativnim troškovima i troškovima održavanja prenosnog i distributivnog sistema koje proističu iz projekta.
 - 2.2 Svako smanjenje u gubicima sistema koji proističu iz projekta, procenjeno uz predviđeni trošak za kupovinu energije na veliko.
 - 2.3 Svako smanjenje u predviđenoj Neto Isporučenoj Energiji koje proističe iz projekta, procenjene odobreneom Vrednošću Izgubljenog Opterećenja (VIO).
 - 2.4 Svako smanjenje u troškovima električne energije isporučene kod potrošača električne energije koji se nalaze unutar teritorije Kosova usled smanjenih ograničenja sistema ili većoj integraciji tržišta, procenjene proizašlom uštedom troškova.
 - 2.5 Svako smanjenje troškova nabavke ili obezbeđivanja pomoćnih usluga.

- 2.6 Svaka merljiva pozitivna korist u životnoj sredini ili socijalna korist, koja je drugačija od smanjenja Emisije Stakleničkih Gasova, koja proističe iz projekta, procenjen spremnošću građana Kosova da plate za takvu korist.
 - 2.7 Svako smanjenje u Emisiji Stakleničkih Gasova koje proističe iz projekta, uz procenu socijalnih troškova karbona onako kako je određeno u nastavku.
 - 2.8 Svaka druga korist koja je identifikovana od licenciranog, uz obrazloženje o njihovoj uključenosti.
 - 2.9 Za alternative projekta sa $NPV < 0$, RUE će odlučiti o svojim tehničkim potrebama na osnovu tehničkih kriterijuma iz Člana 6. U slučaju potreba projekta(ata), projekat(ti) sa najnižim negativnim NPV-om će biti izabrani kao najpodobniji.
3. Obračuni se trebaju izvršiti u realnim uslovima upotrebom cena iz godine u kojoj je podnet Petogodišnji investicioni plan (npr. inflacija se neće uzeti u obzir).
 4. [Jedan format koji će biti upotrebljen za obračun ATK-a je prikazan u Aneksu A ovog Pravila.]

Član 10

Kriterijumi i Uvodne Vrednosti

1. RUE će odrediti kriterijume i dole navedene uvodne vrednosti najkasnije do 31. decembra svake godine.
 - 1.1 Stopa smanjenja (upotrebljena za obračun NPV-a);
 - 1.2 Period za procenu;
 - 1.3 Vrednost izgubljenog opterećenja;
 - 1.4 Socijalni troškovi karbona.
2. Kada nijedna vrednost nije određena, onda vrede vrednosti koje su zadnje određene.
3. Kada regulator prethodno nije odredio vrednost, primeniće se dole navedene vrednosti:
 - 3.1 Stopa smanjenja: Zadnja objavljena vrednost koja će biti upotrebljena za ekonomsku procenu od strane Vlade Kosova. Kada nijedna vrednost nije objavljena, biće korišćena priemnjena vrednost od strane ENTSO-E u Uputstvima za Analizu Troškovi-Koristi Projekata za Razvoj Mreža.
 - 3.2 Period za procenu: od godine u kojoj je Petogodišnji investicioni plan podnet do 10 godina nakon planiranog datuma za početak projekta.
 - 3.3 Vrednost izgubljenog opterećenja: Objavljene procene za druga mesta Energetske Zajednice, davanjem prednosti mestima koja su geografski najbližija sa Kosovom.

- 3.4 Socijalni trošak karbona: Zadnja objavljena vrednost koja će biti upotrebljena za ekonomsku procenu od strane Vlade Kosova. Kada nijedna vrednost nije objavljena, upotrebiće se zadnji šestomesečni prosek cene određene u okviru Šeme za Trgovinu Emisijama Evropske Unije.

POGLAVLJE V

PRIORITIZACIJA PROJEKTA

Član 11

Faktori prioritizacije

1. Licencirani trebaju uključiti u Petogodišnjem investicionom planu prioritetno rangiranje projekata i programa, u cilju pomaganja Regulatora u izboru onih koji će biti uključeni u investicioni program u regulativnom periodu.
2. Svi projekti i obavezni programi, određeni upotrebom kriterijuma određenih u gore navedenom Članu 8. rangiraju se sa visokim prioritetom.
3. Drugi projekti i programi trebaju biti klasifikovani kao jedan od:
 - 3.1 Visoki prioritet – suštinski.
 - 3.2 Prosečni prioritet – jako poželjan.
 - 3.3 Nizak prioritet- poželjan.
4. Klasifikacija treba da se zasniva na:
 - 4.1 Tehničku neophodnost projekta ili programa, sa projektima ili programima sa najvišim tehničkim obrazloženjem koji su određeni sa većim prioritetom.
 - 4.2 Neto korist projekta ili programa onako kako je obračunat od strane ATK-a (kada je primenjivo), sa projektima i programima sa najvišim neto koristom koji su određeni sa većim prioritetom.
 - 4.3 Nivo rizika nadovazanih sa sprovođenjem projekta ili programa, sa projektima i programima sa niskim rizikom kojima je određen visoki prioritet.
 - 4.4 Drugi slični faktori koje licencirani smatraju relevantnim.
5. Konačno prioritetno rangiranje će biti prosek važnosti rangiranja u odnosu na svaki pojedinačni kriterijum.
6. Licencirani treba da uključi u podnetom Petogodišnjem investicionom planu opis upotrebljenih kriterijuma za prioritetno rangiranje, onako kako je određen prioritet za svaki projekat i program u odnosu na svaki kriterijum, kako su upotrebljene težine za određivanje konačnog prioritetnog rangiranja i treba da prikazuje konačno rangiranje i rangiranje u odnosu na svaki pojedinačni kriterijum za svaki projekat i program.

GLAVA VII KONAČNE I PRELAZNE ODREDBE

Član 12 Tumačenje

U slučaju nejasnoća o odredbama ovog pravila, Odbor će izdati objašnjavajuće informacije.

Član 13 Izmena

- 1 RUE zadržava pravo izmene ili modifikacije svake odredbe ovog pravila.
- 2 Postupci za izmenu ili modifikaciju ovog pravila će biti isti kao za njegovo usvajanje.

Član 14 Stupanje na snagu

Ovo pravilo stupa na snagu na dan usvajanja od strane Odbora Regulatora i biće objavljeno na službenoj elektronskoj stranici Regulatora.

Odbor Regulatora:

Krenar Bujupi, v.d. predsedavajući

Arsim Janova, član

Besim Sejfičaj, član